

УДК 378.147.091.31-059.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.91.45>

Сумнік Т. І.

РОЛЬ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЙ ТА РОБОТИ В МАЛИХ ТВОРЧИХ ГРУПАХ ЯК ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕМИ «РОЗВИТОК ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ»)

Статтю присвячено одній з актуальних проблем сучасної педагогіки вищої школи, зокрема використанню на лекційно-практичних заняттях в умовах змішаного навчання таких інтерактивних методів, як прес-конференція та робота в малих творчих групах у процесі підготовки майбутніх медичних сестер у закладах вищої медичної освіти. У ній зосереджено увагу на розкритті особливостей використання цих методів як цілком самостійних, так і у поєднанні в межах вивчення однієї навчальної теми. Було з'ясовано, що у науковій літературі ці методи розглядаються двояко: як власне метод навчання у вищій школі, так і організаційна форма освітнього процесу. Було наголошено на різниці цих двох дидактичних категорій та детально розглянуто їх у статусі методів інтерактивної технології навчання, що засновані на імітаційній діяльності студентів, яка максимально наближає їх до майбутньої професії медичної сестри. Для прикладу демонстрації варіантів поєднання методів прес-конференції і роботи в малих творчих групах нами було обрано дисципліну «Педагогіка та мистецтво викладання», що адресується студентам магістратури спеціальності 223 «Медсестринство», на матеріалі теми «Розвиток вищої медичної освіти в Україні». Було запропоновано один із варіантів такого поєднання аналізованих методів як самостійне опрацювання студентами вивченого матеріалу з теми в позааудиторний час за допомогою застосування роботи в малих творчих групах та прес-конференції безпосередньо на практичному занятті. Оскільки ці методи є імітаційними рольовими іграми, було запропоновано репертуар можливих ролей для студентів, подано матеріали для складання повідомлень «спікерів», варіанти запитань для «журналістів», тематику коментарів для «активних слухачів». З цією метою було описано етапи діяльності студентів і викладача та представлено структуру проведення фрагменту практичного заняття із застосування методу прес-конференції.

Ключові слова: розвиток вищої медичної освіти в Україні, заклади вищої медичної освіти, підготовка медичних сестер, метод прес-конференції, метод роботи в малих творчих групах, інтерактивна технологія навчання, комунікативна взаємодія викладача і студентів, самостійна робота здобувачів освіти.

В умовах трансформаційних процесів у системі вищої освіти України, пов'язаних із запровадженням дистанційного та змішаного навчання у зв'язку з низкою об'єктивних причин, які зумовлені карантинними обмеженнями та воєнними діями на території нашої держави, постає необхідність пошуку різноманітних організаційних форм, методів, прийомів та технологій, які б сприяли активізації розумової та творчої активності здобувачів освіти, створенню сприятливої психологічної атмосфери у колективі. На нашу думку, з поставленими новими завданнями перед вищою школою, може впоратись викладач, застосовуючи інтерактивну технологію навчання, а саме поєднанням таких її методів, як прес-конференція та робота в творчих групах. Такі методи навчання можуть запроваджуватися як під час проведення лекційно-практичних занять, з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу, виконання самостійних та індивідуальних завдань, презентації науково-дослідницьких проєктів студентської молоді.

Різним аспектам використання інтерактивних методів та технологій навчання присвячено чимало наукових праць вітчизняних дослідників. Так, застосування інтерактивних технологій у практиці роботи викладачів вищої освіти розкрито у статті О. Комар [4]. Місце та роль інтерактивних методів навчання з'ясовано у колективній монографії Д. Антюшко, В. Володавчик, Л. Сєноґонової [3]. Особливості впровадження інтерактивних методів навчання у процесі підготовки майбутніх медичних фахівців подано у публікації О. Разнатовської, О. Мурзіної, О. Потоцької, Г. Алексєєвої [10]. Методику проведення прес-конференції у підготовці здобувачів вищої освіти презентовано у роботах О. Лілік [8], В. Старости, Я. Гасинець [11]. Однак проблемі поєднання таких інтерактивних методів навчання, як прес-конференція і робота в малих творчих групах, у науковій літературі приділено недостатньо уваги. Це і зумовило написання статті.

Метою статті є з'ясування можливих варіантів поєднання прес-конференції з роботою в творчих групах, алгоритму використання таких методів у процесі підготовки майбутніх медичних сестер (на матеріалі вивчення освітнього компонента «Розвиток вищої медичної освіти в Україні»).

Методами дослідження були: теоретичний аналіз літератури з проблеми, збір матеріалу, узагальнення й систематизація його, моделювання.

З аналізу наукової літератури випливає, що прес-конференція розглядається як зустріч представників масмедіа з державними службовцями, діячами суспільно-політичних організацій, керівництвом комерційних установ та підприємств, лідерами громадських думок, яка покликана надати ЗМІ важливі матеріали про проміжні або кінцеві результати їхньої діяльності чи анонси нових проєктів. Академічний тлумачний словник української мови подає таке визначення прес-конференції: «бесіда, зустріч державних, політичних, громадських, наукових діячів з представниками преси, радіо, телебачення з питань, що цікавлять широку громадськість» [1].

Прес-конференція може розглядатись і як метод навчання у межах інтерактивної технології, сутність якої полягає у здійсненні прямої та зворотної взаємодії між викладачем і студентами; забезпеченні технологічного доступу до навчального матеріалу з активним використанням гіпертекстового способу трансформації інформації; адаптації системи навчання з врахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти; організації спілкування; можливості управління навчальною діяльністю студентів. В. Староста та Я. Гасинець прес-конференцію визначають як нетрадиційну організаційну форму навчання, особливість якої полягає у використанні групової та фронтальної форм, як на етапі підготовки, так і під час проведення всього заняття [11]. Подібне визначення навчальної прес-конференції подає і О. Лілік, зазначаючи, що «метою прес-конференції як форми навчання є виявлення вмінь студентів представляти результати власних досліджень, висловлювати і відстоювати власну точку зору, формулювати запитання і відповіді на них, вести дискусію, робити висновки й узагальнення, проводити інтерв'ювання» [8]. Л. Покась пропонує у складі шкільної конференції, як нетрадиційної форми навчання, розглядати окремо навчальну конференцію та прес-конференцію. На думку автора, метою навчальної конференції є розширення та поглиблення теоретичних знань з теми, формування у здобувачів освіти мотивації до навчання, активізації їх самостійної діяльності на занятті та в позааудиторний час, залучення до роботи на занятті пасивних учнів, розвиток практичних навичок роботи в команді, сприяння розвитку пізнавальних та творчих здібностей. А прес-конференція – «це різновидність інтерв'ю з великою кількістю інтерв'юєрів, які задають запитання одному або кільком особам, добре інформованим з обговорюваного питання» [9, с. 31]. Завдання прес-конференції полягають в навчанні здобувачів освіти вести діалог, чітко та коректно формулювати запитання, логічно та правильно будувати відповіді, доречно добирати аргументи, спростовувати хибні позиції інших, експромтом відповідати на проблемні запитання, впевнено виступати перед аудиторією, уважно та толерантно слухати один одного, розвивати навички розв'язувати проблемні ситуаційні завдання, застосовувати набуті знання на практиці [там само]. Т. Крашеніннікова та А. Подворчан вважають, що прес-конференція є ефективною організаційною формою проведення практичних занять в закладах вищої освіти [6, с. 23].

Водночас З. Курлянд розглядає прес-конференцію як метод рольової гри, яка спрямована на узагальнення знань з теми, розвиток уміння формулювати та точно висловлювати власну думку, аргументовано її відстоювати, виділяти головне серед другорядного в інформації, комунікувати [7]. Прес-конференцію як метод рольової гри презентують Л. Кондрашова, О. Лаврентьєва, Н. Зеленкова, зазначаючи, що вона є імітацією реального дійсного суспільного досвіду на основі розподілу ролей серед учасників освітнього процесу – ведучого, виступаючих, журналістів, запрошених [5].

Як видно з наукової літератури, прес-конференцію вчені трактують двояко: як організаційну форму або як метод навчання. Ми схильні до думки, що прес-конференція може проявлятися в обох вимірах. Як метод навчання, тобто рольова імітаційна гра, використовується на лекційно-практичних заняттях у вищій школі за умови, якщо вона застосовується для розв'язання одного із завдань освітньої мети, складається з певного набору методичних прийомів (дій) і триває в часі не протягом всього заняття, а фрагментарно, тобто 10–15 хв. Так, наприклад, О. Разнатовська, О. Мурзіна, О. Потоцька, Г. Алексєєва зазначають, що метод прес-конференції у ході лекційного заняття застосовується перед початком викладу лекційного матеріалу викладачем, студенти мають можливість записати письмові запитання і лектор дає відповіді на них [10, с. 86].

Щоб ефективно провести прес-конференцію, викладач враховує, що цей метод складається з трьох етапів: підготовчого, власне проведення прес-конференції та завершального. На підготовчому етапі викладач визначає тему, мету, завдання, тип конференції, здійснює розподіл ролей між студентами, складає план її проведення. До репертуару ролей входять: модератор, спікери, представники масмедіа, організатори прес-конференції. Підготовча робота здійснюється заздалегідь до проведення практичного заняття. У підготовчий період викладач консультує виконавців ролей, допомагає формулювати запитання, готувати відповіді на них, перевіряє виступи спікерів, доповнює чи скорочує тексти виступів, допомагає підготувати презентації, орієнтує реакцію спікерів на незручні запитання «журналістів», рекомендує список літератури з теми прес-конференції тощо. Працюючи з модератором (ведучим) викладач проводить інструктаж щодо регламенту часу проведення прес-конференції. На підготовчому етапі студенти виготовляють таблички з назвами виконуваних ролей. На основному етапі (власне проведення) прес-конференції викладач може сам виконувати роль модератора, здійснювати корегування процесу обговорення, слідкувати за ходом та регламентом конференції, кількістю виступів різних представників. Проте, якщо прес-конференція проводиться уже не вперше, то роль модератора, як правило, виконує один зі студентів групи. На завершальному етапі обов'язково проводиться обговорення результатів прес-конференції, взаєморецензування виконання ролей та оцінювання викладачем діяльності академічної групи на занятті.

Водночас варто зазначити, що на підготовчому етапі прес-конференції після оголошення викладачем теми, студенти об'єднуються в малі творчі групи відповідно до розподілу ролей. У кожній групі визначається або обирається консультант, який розподіляє обов'язки та доручає виконання окремих завдань. Як, наприклад, «журналістам» дібрати й сформулювати можливі запитання до спікерів, групі спікерів визначитись, про які аспекти з виучуваної теми слід повідомити під час виступу, а також визначити прогнозовані запитання від ЗМІ у вигляді тез відповіді на них. До групи спікерів входить і модератор, вони разом складають регламент проведення, визначають порядок виступів та готують презентацію. Консультантом в цій групі

є викладач. Таким чином поєднуються два методи навчання – рольова гра «прес-конференція» та робота в творчих групах. Детальніше зупинимось на особливостях другого методу. Цей метод вчені зараховують до складу інтерактивної технології, яка спрямована на співнавчання, взаємонавчання, у ході якого і студент, і викладач є рівнозначними, рівноправними суб'єктами навчання, усвідомлюють спільну мету своєї діяльності, взаємоаналізують результати співпраці. О. Комар пропонує роботу в малих групах розглядати як кооперативну навчальну діяльність студентів, які об'єднанні спільною навчальною метою [4]. Автор вказує, що за такої організації освітнього процесу викладач опосередковано керує роботою кожного студента за допомогою завдань, якими він спрямовує діяльність групи [там само].

На думку А. Буряченко, Д. Гризоголазова, А. Славкової, результатами роботи в малих творчих групах є вдосконалення комунікативних умінь і навичок студентів, формування ціннісно-орієнтаційної єдності групи, тренінг кооперативної поведінки, адаптація та заохочення до гнучкої зміни соціальних ролей відповідно до навчальної ситуації, прийняття правил спільної діяльності та моральних норм команди, корегування негативних чи помилкових думок, активізація освітньої діяльності студентів, ідентифікація з досягненнями групи та подолання егоїстичних настанов, підготовка до майбутньої професійної роботи в колективі [2, с. 65].

Як стверджує колектив авторів монографії «Інтерактивні методи навчання у вищій школі» [3, с. 102], метод роботи в малих групах ґрунтується на таких принципах:

- соціальна взаємодія членів групи, їхня міжособистісна підпорядкованість один одному;
- визначення чисельності учасників групи на основі складності та кількості творчих завдань, що будуть розв'язуватись під час заняття;

- рівномірного розподілу завдань за складністю виконання між усіма членами групи;
- визначення успішності за результатами виконання завдань поширюється на всіх членів команди.

До перерахованих принципів, можна додати ще й принцип вибору оптимального способу розподілу студентів за малими творчими групами, оскільки, як про це свідчить практика, спостерігаються різні варіанти об'єднання учасників в групи, зокрема авторитарний поділ (здійснюється викладачем), довільний (за розрахунком), за бажанням студентів, поєднання студентів, які сидять поруч у групі. Групи можуть формуватися також за рівнем успішності студентів: на групу, до якої входять лише сильні студенти, на групу зі студентами середньої підготовки та групу зі слабкими студентами. Цей варіант розподілу дає змогу викладачеві використовувати диференційовані завдання за складністю для кожної з сформованих груп.

Однак за яким би принципом не сформувалася кожна із малих груп, студенти самостійно визначають в середині групи для себе ролі, серед яких можуть бути: організатор діяльності групи (капітан команди); реєстратор, який фіксує результати проведеної роботи; доповідач, який звітує про виконане групове завдання перед аудиторією; критик (рецензент), який задає уточнюючі запитання, щоб група краще виконала завдання та слідкує за часом відведенням на його виконання тощо.

Автори також зазначають, що застосування методу роботи в малих творчих групах має такі етапи, як:

- 1) підготовчий (складається з розподілу студентів на групи, їх розміщення в аудиторії, висвітлення викладачем перед групами сутності поставлених завдань та ситуацій, попереднє обговорення та уточнення організаційних моментів, напрацювання загальних позицій в кожній із груп щодо розв'язання поставлених завдань);

- 2) основний (презентація напрацювань та позицій кожної з груп, постановка необхідних запитань до учасників інших команд, формування спільної думки);

- 3) рефлексія (підбиття підсумків) висловлення викладачем власних оцінних тверджень щодо запропонованих шляхів розв'язання сформульованої на початку проблемної ситуації, здійснення порівняльного аналізу роботи малих груп, оголошення балів за виконану роботу) [там само, с. 104].

На нашу думку, метод роботи у малих творчих групах може мати й слабкі сторони. Це пов'язано з тим, що не всі члени групи можуть бути вмотивованими до виконання групових завдань і розраховувати на активну роботу інших учасників команди. З огляду на це, викладач може використовувати авторитарний стиль управління освітнім процесом і безпосередньо впливати на тих, хто ухиляється від виконання завдань або активної участі у груповій роботі. Якщо викладач виявляє частково вмотивованих на виконання завдань студентів то він доручає їм виконання ролі організатора діяльності в групі (лідера) або критика, це спонукатиме таких студентів до активізації своєї діяльності.

Метод роботи в малих творчих групах ефективно може поєднуватися не лише з прес-конференцією, а й з такими інтерактивними методами навчання, як громадські слухання, дебати, мозаїка, рольові та ділові ігри, кейс-стаді тощо.

У процесі підготовки майбутніх медичних фахівців у закладах вищої медичної освіти останнім часом широко запроваджуються інтерактивні методи навчання, засновані на імітаційній діяльності здобувачів освіти, максимально наближеній до майбутньої професії. Це також стосується навчання медичних сестер у ході вивчення фахових дисциплін. Розглянемо способи поєднання методів прес-конференції і роботи в малих творчих групах у курсі дисципліни «Педагогіка та мистецтво викладання», яка викладається у студентів спеціальності 223 «Медсестринство», освітнього ступеня «магістр». З цією метою обираємо тему «Система та структура вищої медичної освіти в Україні», зокрема одне з її питань «Розвиток вищої медичної освіти в Україні». Попередньо плануємо проведення самостійної підготовки здобувачів освіти методом

роботи в малих творчих групах, об'єднавши студентів в групу «журналістів», «спікерів» (доповідачі, модератор) та «активних слухачів» (з числа науковців, представників практичної медицини, органів місцевої влади). Організатори кожної групи отримують завдання для самостійної роботи. Так, група «спікерів» готує тезисні повідомлення з таких аспектів: «Розвиток вищої медичної освіти у ХХ ст.», «Вища медична освіта в Україні за часів незалежності», «Сучасне державне регулювання розвитку вищої медичної освіти України». На виступ кожного із спікерів відводиться до 3 хв. Крім цього доповідачі можуть підготувати презентації за змістом свого повідомлення. Модератор отримує завдання підготувати представлення спікерів, порядок ведення прес-конференції. Команда «журналістів», знаючи про теми виступів спікерів, складають запитання до доповідачів та готують прес-реліз анонс та прес-реліз резюме для засобів масової інформації про прес-конференцію. Група «активних слухачів» готують інформацію про розвиток вищої медичної освіти в регіоні на сучасному етапі та взаємозв'язок органів охорони здоров'я з вищими медичними закладами.

Викладач консультуючи «спікерів», звертає увагу на стислість, проте ємкість повідомлень, зазначаючи лише основні віхи становлення і розвитку медичної освіти у зазначений період, а також акцентуючи на сучасних тенденціях у державному регулюванні розвитку ЗМВО. Наприклад, повідомляючи про розвиток вищої медичної освіти у ХХ ст., спікер має коротко зупинитися на організації медичних курсів сестер милосердя, діяльності медичних шкіл, технікумів, училищ, інститутів. А спікер, який доповідає про становлення закладів ЗМВО, звертає увагу на ступеневу підготовку медичних сестер та лікарів за роки незалежності. Доповідач з третього питання повинен окреслити основні тенденції державного регулювання вітчизняної вищої медичної освіти, зокрема розширення наглядових функцій держави; посилення ролі державно-громадського управління; врахування інтеграційних процесів на розвиток вищої медичної освіти в Україні; інтернаціоналізація вищої медичної освіти; використання об'єктивних даних про систему вищої медичної освіти на засадах моніторингу для прийняття управлінських рішень про якість та доступність освіти. Під час консультації викладач може запропонувати «спікерам» побудувати свої тези виступу на основі використання методу презентацій «Печа куча» (Pecha Kucha), що становить собою спосіб презентації, під час якої потрібно встигнути доповідачам подати 20 слайдів за 20 секунд кожен. Такий формат є альтернативою відомим нам традиційним презентаціям. Завдяки такому представленню інформації презентація виходить ємною, стислою, змістовною та динамічною.

Група «журналістів» має підготувати по два запитання до кожного зі спікерів, які б не дублювали основні тези повідомлення, а навпаки їх доповнювали, розширювали чи уточнювали. Прикладами таких запитань можуть слугувати: «Яку роль у підготовці медичних фахівців відігравали класичні університети і чи займались вони підготовкою медичних сестер протягом ХХ ст.?», «Які заклади освіти вищі чи середньоспеціальні готували фельдшерів?», «Яка різниця у підготовці медичних сестер, пропонована медичними училищами, інститутами та університетами у першій чверті ХХІ ст.?», «Які посади можуть обіймати випускники магістратури зі спеціальності 223 «Медсестринство»?», «Які адміністративні механізми регулювання діяльності закладів охорони здоров'я застосовуються на сучасному етапі?», «Які були введені реформи вищої медичної освіти за період незалежності України?».

Група «активних слухачів» пропонує після відповідей «спікерів» на запитання «журналістів» підготовлені коментарі щодо взаємозв'язків органів охорони здоров'я з місцевими вищими медичними закладами. Це можуть бути повідомлення про пасивну і активну виробничі практики в поліклініці, різних відділеннях лікарень, роботу окремих відділів органів місцевої влади спрямовану на співпрацю як з закладами вищої медичної освіти, так і охорони здоров'я.

На підготовчий етап у ході самостійної роботи в позааудиторний час відводиться в середньому тиждень, за який студенти взаємодіють між собою в малих творчих групах, отримують консультацію викладача та опрацьовують наукову літературу з навчальної теми.

Після належної підготовки на етапі власне проведення практичного заняття використовується метод прес-конференції, тобто розігруються заплановані й підготовлені ролі, обговорюються та коментуються виконані завдання. Тривалість прес-конференції на практичному занятті приблизно може бути 15–18 хв. Прес-конференція як метод навчання може складатися із таких рольових подій (дій): вступне слово модератора, який оголошує тему та мету прес-конференції, представляє її учасників («спікерів», «журналістів» та запрошених гостей («групу активних слухачів»); лаконічні виступи «спікерів»; запитання «журналістів» та відповіді «спікерів» на них; коментарі «активних слухачів»; оцінка викладачем роботи малих творчих груп. У ході оцінювання роботи членів команди «журналістів» викладач звертає увагу на підготовлені ними прес-релізи.

Висновки. Отже, поєднання методів прес-конференції з роботою в малих творчих групах є ефективним засобом налагодження в студентському колективі соціальної та міжособистісної взаємодії, сприяння розвитку комунікативних та творчих умінь і навичок публічних виступів, поглиблення загальних та фахових знань, формування професійної компетентності здобувачів освіти. Подальшого дослідження потребує з'ясування можливостей поєднання прес-конференції та роботи в малих творчих групах з іншими інтерактивними методами навчання.

Використана література:

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL : <http://sum.in.ua/s/pres-konferencija>
2. Буряченко А. Є., Гризоголазов Д. В., Славкова А. А. Тренінгові форми навчання у викладанні фінансових дисциплін. *Освітня аналітика України*. 2020. № 1 (8). С. 62–71.
3. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія / Д. П. Антиюшко, В. С. Володавчик, Л. І. Сєногонова та інші. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2022. 189 с.
4. Комар О. А. Інтерактивні технології у ВНЗ. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/375/1/interaktivni_tehn_VNZ.pdf
5. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навчальний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
6. Крашеніннікова Т. В., Подворчан А. З. Українська мова професійного спрямування (нестандартні заняття) : навчальний посібник. Дніпро, 2018. 66 с.
7. Курлянд З. Н. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 495 с.
8. Лілік О. О. Прес-конференція як організаційна форма вивчення української літератури у ВНЗ. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_32
9. Покась Л. Методика організації та проведення уроку-конференції з географії. *Методика, практика, досвід*. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8255/2008%207-8.pdf?sequence=1>
10. Разнатовська О. М., Мурзіна О. А., Потоцька О. І., Алексєєва Г. М. Актуальність впровадження в освітній процес студентів-медиків інтерактивних методів навчання. *Медична освіта*. 2018. № 4. С. 85–88.
11. Староста В. І., Гасинєць Я. С. Навчальна конференція у контексті підготовки майбутніх учителів. *Електронний збірник наукових праць ЗОІППО*. 2019. № 3 (35). URL : https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29617/1/2019_Starosta_Hasynets_Ukraina_Zaporizza_konfer_2019_3%2835%29.pdf

References:

1. Akademichnyi tлумачnyi slovnyk ukrainskoi movy [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language]. URL: <http://sum.in.ua/s/pres-konferencija> [in Ukrainian]
2. Buriachenko A. Ye., Hryzohlazov D. V., Slavkova A. A. Treninhovi formy navchannia u vykladanni finansovykh dystsyplin [Training forms of education in teaching financial disciplines]. *Osvitnia analityka Ukrainy*. 2020. № 1 (8). S. 62–71. [in Ukrainian]
3. Interaktyvni metody navchannia u vyshchii shkoli : monohrafiia [Interactive methods of learning in higher education] / D. P. Antiushko, V. S. Volodavchik, L. I. Sienohonova ta inshi. Kharkiv : Vydavnytstvo Ivanchenka I. S., 2022. 189 s. [in Ukrainian]
4. Komar O. A. Interaktyvni tekhnolohii u VNZ [Interactive technologies in universities]. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/375/1/interaktivni_tehn_VNZ.pdf [in Ukrainian]
5. Kondrashova L. V., Lavrentieva O. O., Zelenkova N. I. Metodyka orhanizatsii vykhovnoi roboty v suchasni shkoli : navchalnyi posibnyk [Methods of organizing educational work in a modern school]. Kryvyi Rih : KDPU, 2008. 187 s. [in Ukrainian]
6. Krasheninnikova T. V., Podvorchan A. Z. Ukrainska mova profesiinoho spriamuvannia (nestandardni zaniattia): navchalnyi posibnyk [Professional Ukrainian language (non-standard classes)]. Dnipro. 2018. 66 s. [in Ukrainian]
7. Kurliand Z. N. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity : navchalnyi posibnyk [Theory and methodology of professional education: study guide]. K. : Znannia, 2007. 495 s. [in Ukrainian]
8. Lilik O. O. Pres-konferentsiia yak orhanizatsiina forma vyvchennia ukrainskoi literatury u VNZ [The press conference as an organizational form of studying Ukrainian literature at universities]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia. Ser.: Psykholoho-pedahohichni nauky*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_32 [in Ukrainian]
9. Pokas L. Metodyka orhanizatsii ta provedennia uroku-konferentsii z heohrafiu [Methods of organizing and holding a lesson-conference on geography]. *Metodyka, praktyka, dosvid*. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8255/2008%207-8.pdf?sequence=1> [in Ukrainian]
10. Raznatovska O. M., Murzina O. A., Pototska O. I., Aleksieieva H. M. Aktualnist vprovadzhenia v osvittii protses studentiv-medykiv interaktyvnykh metodiv navchannia [The relevance of introducing interactive learning methods into the educational process of medical students]. *Medychna osvita*. 2018. № 4. S. 85–88. [in Ukrainian]
11. Starosta V. I., Hasynets Ya. S. Navchalna konferentsiia u konteksti pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Educational conference in the context of training future teachers]. *Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats ZOIPPO*. 2019. № 3 (35). URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29617/1/2019_Starosta_Hasynets_Ukraina_Zaporizza_konfer_2019_3%2835%29.pdf [in Ukrainian]

Sytnik T. The role of the press conference and work in small creative groups as interactive teaching methods (on the topic “Development of higher medical education in Ukraine”)

The article is dedicated to one of the actual problems in modern pedagogy of higher education, in particular, the use of interactive methods such as a press conference, work in small creative groups in the process of training future nurses in higher medical education institutions in lectures and practical classes in the context of blended learning. It focuses on revealing the features of the use of these methods, both completely independent and combined within the study of one educational topic. It was found out that in the scientific literature these methods are considered in two ways: both the actual method of teaching in higher education and the organizational form of the educational process. Attention was emphasized to the difference between these two didactic categories and they were examined in detail in the status of methods of interactive learning technology based on students' simulation activities, which bring them as close as possible to the future profession of a nurse. As an example of demonstrating options for combining the methods of press conference and work in small creative groups, we chose the discipline “Pedagogy and the Art of Teaching”, which is taught for master's students of specialty 223 “Nursing”, on the material of the topic “Development of higher medical education in Ukraine”. One of the options for combining such analyzed methods as independent processing by students of the studied material on the topic in extra-auditory time using work in small creative groups and a press conference directly in the practical session was proposed. Since these methods are simulated role-playing games, a repertoire of possible roles for students was offered, materials for composing “speaker” messages, question options

for “journalists”, and topics for comments for “active listeners” were provided. For this purpose, the stages of students’ and teacher’s activities were described and the structure of the fragment of the practical lesson using the press conference method was presented.

Key words: development of higher medical education in Ukraine, higher medical education institutions, training of nurses, press conference method, method of working in small creative groups, interactive learning technology, communicative interaction of teachers and students, independent work of education applicants.

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.91.46>

Смирнова І. М., Корняк В. С., Мацько В. В.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ ЧИ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ

В статті автори дають характеристику поняттю цифрова компетентність та за допомогою опитування встановлюють рівень цифрової компетентності викладачів. На основі аналізу наукових джерел встановлено, що сукупності знань, умінь, здібностей та інших факторів застосування цифрових, інформаційно-комунікаційних технологій вкрай важливі для професійного розвитку викладача. Адже створення та поширення цифрових ресурсів, керування та організація в освітньому процесі цифрових технологій є необхідністю в умовах сьогодення. Глобалізація, структурні зміни на ринку праці та швидкий розвиток нових технологій вимагають від викладачів розвивати та оновлювати навички протягом усього життя. Авторами зауважено, що цифрова компетентність передбачає впевнене критичне використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі для створення, обробки, обміну інформацією при спілкуванні зі здобувачами, а центральною опорою професійного розвитку викладачів закладів вищої та передвищої освіти є безперервне навчання, пошук розвитку педагогічних компетенцій у всіх її вимірах.

Для визначення рівня цифрових компетентностей, авторами було проведено опитування в закладах вищої та передвищої освіти серед педагогів, викладачів та науково-педагогічних працівників. Інструментом, використаним для цього дослідження був опитувальник, створений в Google Form та адаптований під респондентів Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія», Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка та Львівського національного університету імені Івана Франка. Всього в опитуванні взяли участь 87 респондентів.

За результатами опитування встановлено, що більшість респондентів вважають, що добре вміють обробляти, шукати і фільтрувати дані, інформацію та цифровий контент; переважна більшість викладачів вміє працювати з цифровими платформами та ресурсами, редагувати їх та поєднувати роботу між ними; в цілому викладачі показали своє позитивне сприйняття в розділі безпеки цифрової компетентності.

Ключові слова: цифрова компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, освітні виклики, заклади освіти, навички, опитування.

Нові інформаційно-комунікаційні технології сприяють цифровій трансформації в освіті, а цифрова компетентність набула великого значення в освітньому контексті, будучи однією з ключових компетенцій, якими викладачі повинні оволодіти в умовах сьогодення. Цифрова грамотність ніколи не була такою важливою, як у сучасному світі, що все більше цифровізується.

Медіа та інформаційний ландшафт, що швидко змінюється, разом із великою кількістю онлайн-медіа-платформ і джерел інформації вимагають, щоб люди були не лише впевнені, але й обізнані та критично ставилися до цифрового світу.

Велике коло різноманітних питань цифровізації, роботи з ІКТ в закладах вищої та передвищої освіти висвітлено в працях вітчизняних дослідників: О. Спіріна, Л. Карташової, В. Бикова, К. Осадчої, Г. Ткачук, Т. Сорочан, В. Олійника, А. Квятковської, С. Сисоєвої та ін.

Як стверджує науковець М. Дюран «цифрова компетентність означає володіння набором навичок і поглядів, що охоплюють як технічні аспекти, так і складний ступінь багатогранної грамотності. Ця грамотність означає здатність мати доступ, ідентифікувати, розуміти, створювати, передавати та обчислювати дані з різних джерел [7].

Мета статті полягала в аналізі цифрової компетентності викладачів, педагогів, наукових співробітників в закладах вищої та передвищої освіти.

Держави та інституції реагують, щоб забезпечити якість освіти та прискорити прогрес до Цілей сталого розвитку (ЦСР), які були представлені Організацією Об'єднаних Націй і спрямовані на досягнення кращого та більш сталого майбутнього для всіх. Щоб підтримати стійку та ефективну адаптацію систем освіти та навчання, Європейський Союз випустив план дій цифрової освіти (2021–2027), який